

“ԱՐԵՎԵԼԻ”
ՏԵՐ ԵՆ ՏՆՈՐԵՐ
ԳԱՐԵԳՐԻՆ ՊՅՈՑԱՃԵԱՆ
Կ. ՊԵՏԻՆ, ՂԱՆԱԳՐԱՆ

ԲԱՏԱՆՈՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԱՆԱԳՐՈՒ
4. Պայուսում հարկին 90 Դ. Ե.
5. Պայուսում հարկին 45 Դ. Ե.
6. Պայուսում հարկին 108 Դ. Ե.
7. Պայուսում հարկին 60 Դ. Ե.
8. Պայուսում հարկին 35 Դ. Ե.
9. Պայուսում հարկին 20 Դ. Ե.

10 ՓԱՐԱՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱԳՐԱԿԱՆ

10 PARAS

ԶԱՐԲԱԶԱՆ ԲՐՈՆԻԿ

Ժամանակ կը դուժէ թէ Լեւոն Սուս-
չեղեան, երեսնի մէջ, ձերբակալուած է:
Զգիտեմ թէ լուրը ի՞նչ աղբիւրէ կուգայ:
Եթէ ստույգ է, շատ ցաւալի բան: Ս. Սուս-
չեղեան համակրելի երեստարտէր մըն
է, հազիւ 30 տարեկան, աղուոր հասա-
կով, քաղաքագիտ, ինտելեկտ, սեւ յոն-
քերով ու աչքերով:

Երեսնի, թերեւս, ամենէն լաւ փա-
ստարանն է. 905-907 ընդհարումներու ա-
ստի մը կարծես հարկաւոր պատանդը եղած
է, դատարանի մէջ, օրէնքի առիւծ: Ով
որ դէպք մը ունեցած է Սուսչեղեանի
գիտելու է, երեստարտէր փաստարանին ճով
դասերով տաք սիրտ մը՝ օգնելու արդա-
րութեան և զրկելու իր յաջողութիւն-
ները պէտք եղածին աւելի պարտուած են:

Ասան մը ճիշդ նոյն դրոշմաւոր մէջ
էին Զորայան ու Ս. Սիմոնեան. դատի
կողմէն քննելու մը ունեցած թէ ոչ, կը
դասերով այդ երկուքին մէջ, մինչեւ որ
Զորայան, իր ինքեան դատարանութեանը
երեսնի ստիպուեցաւ կնիքը դնել:

Նոյն փակցումը ունի Պ. Սուսչեղեանի
համար. հաստատուելու կը գտնուի որ օրն-
կերներու դատի մը մէջ, արդարեւ ին-
տելեկտով մը, յաջողութեամբ դատա-
ւորութեան երեսնի նետած ըլլայ, արդա-
րարատուութեան վեր, անպարտական ճշ-
մարտութիւն մը, որուն հետեւեալը ըլ-
լայ, դատաւորական խնայողական ապիւն,
իր ձերբակալութիւնը: Եւ կամ թէ անոնց
յանալ բաները՝ որ կը նետուի երեստարտ-
արտէրը: Ամենէն մեծ դրոշմաւորութիւն
մըն է առ ընկերներու համար որոնք ու-
նեն, յանձին Լեւոնի, անհաշիւ, աղ-
չիւ, խելացի և յաջող փաստարան:

Կը մայրիմ մը շուտով դուրս ելլէ
ժողովրդային փաստարանը. ու այս տարի,
իր ձերբակալութեան համեմատ, Պոլիս զայ:
Սր մը քաւ. Կոնստանտնուպոլիս, մինչ
տեղ յանձնեցէ, ձերբակալ կը ստանան: Դա-
տարանային թէ մեր դատական լեզուն
թուրքերէնն է, անուշ, գրական թուրքերէն
մը, որ տարիներով հազիւ թէ կարելի է
ձեռք բերել. իսկ կովկասցիներ մը համար
գրեթէ անկարելի բան: Ինչը ամպստ կը
կարծեն թէ հոն Պարսկերէնը խոսած
թուրքերէնն է Պոլսոյ մէջ խոսուածը: Որ-
քան հեռաւորութիւն:

Այսպէս, եթէ ստույգն Լեւոնի բանն
է, ու իրիկունը չի դատարար իրեն՝ գրեթէ
գիտութեան հոգեւոր, իր հայրը, չէր գիտէ
հազուադէպ, որ Կոնստանտնուպոլիս
մէջ կարծես ինչ, զուգահեռ մըն էր:

Տայր Սուսչեղեան քան մը, ու ամբողջ դա-
րաների երկուքին մէջ Զորայանի մըն էր:
Պարսկերէնը, չիմաստանելով և յանձն
չառնելով բարիտարի գիտ ասանանց Սուս-
չեղեանի թեմականութեան համար, Ասա-
չեղեանը ինքնին ստիպուած պիտի ըլլար
զրազուի իրենց հարցումը. ու հարկա-
ւորաբար պիտի ընէր ինչ որ նկատուէր
էր, ու բոլոր իր թեմական բանտարկա-
ւորութեան համար: Ինչ ընելու էր. նոյնի
անոնց, ինչ տալ որ իրենց հարցումն օգի
մը, զիտուած արդէն Ասաչեղեանը դէմ,
լաւիպալէր կործան ժողովուրդը մը որ
տաք սիրտ ունեցած, անտարբեր չըր-
նուեցաւ: Հաջորդական շարժումներու, քա-
ղաքի տուաւ, կախաղանի գոտի մը տուաւ,
ու միշտ, իր ունեցած չափով, դրամ ալ
տուաւ, ոչ գաղտնի իր Ասաչեղեանը:

Կուտիլ թէ, 12 տարեկան չլինելու մէջ,
Սուսչեղեանի մէջ տաք պատան էր: Այդ
քաղաքային իր տարտամութեան մէջ,
չաւ անապատական է, ամեն տեսակ չարի-
մայ երկարութիւններու ընդունակ:
Ճիշդեմ, ինտելեկտուալ Ասաչեղեանը իր

Սուսչեղեանի վարդապետը համար, միշտ իր
դէմը ունեցած է Արմաղը: Այդքան ցոր-
դալի վաճառք էր անվառ աստի մը եղած
էր: Այդ պարագան շատ անգամ է. ուս-
տի երբ պարտաւորական Արմաղը բար-
ձրացաւ, իրենց յարաբարական աստի
սեպեղին հասցնել նոյն իսկ իրենց վերջին
գնդակը Ասաչեղեանին դէմ:

Աստարաղային մայր տուաւ նորագործ
վարդապետի մը և քաղաքային մը
հարցը: Ասաչեղեանը պահանջեց վարդա-
պետին հետեւումը, և քաղաքային մը
համար ալ իր վերջ արձակած էր, այ-
սինքն՝ չձեռնարկել իրեն անտարժան քա-
ղաքայինութեան:

Օրմանեան, Կարիվանդի վերադառնալ
այն ասան, իրեն լիազօր դրուեցաւ:
Աստարաղը, Ասաչեղեանը, որ մինչեւ այն
ասան բան չհասցրող մը կը կարծուէր,
հարձարական զրոյց, առաջնորդ թէ ինչը,
իրեն պատանի վրայ Ասաչեղեանը, երբ
յանձն չառնար որ ուրիշ մը լիազօր պա-
տանով իրենց ունեցող մասին իր թե-
մի մէջ: Հարձարականը ուստի պէս
պայթեցաւ Պարսկերէնի լիազօրի գլխին:

Օրմանեան հասաւ Աստարաղին. իր
զեղեղիկ զարդանքն ու իր բոլոր ներա-
ստիկութիւնը չէր թողնէր յաջողութեան
նպատակը: Բարեբաղին երեստարտ-
արտէրը, աչքերը չորս բացած, ուշադ-
րութիւնը հարձուց ամենէն թեմական պա-
րագայիններու վրայ իսկ, և թէյլ չտուաւ:

Օրմանեանը, Պարսկերէնի լիազօրը կնիքելին
մէջ քաղցի Ասաչեղեանին ամբողջ վրայ:
Օրմանեան զարմաւ Պոլիս, լիւրժ
լուծելու համար, ձեռնարկել տուաւ Սուս-
չեղեանի մերժումը իրեն քաղաքային պա-
տանի թաղի մը, և նորագործ վարդա-
պետն ալ հիմարի զարդիկ կարգեց:

Երկարակողմութիւն: Ձեռնարկած նոր-
քան, շատ չանցած, երեստարտէր փի-
րոյնայնութեան դատապարտուեցաւ. ու
անիկ ետք ալ քաղաքի փրկիչ, վար-
դապետը, այս անգամ, անկողնէ անկողն
գլուխով, չկրցաւ ոչ մէկ տեղ կանգնուի
մնայ, մինչեւ որ վերջապէս իր շուշը
տուաւ լաւին կրօնաւորներու ծայր: Իսկ
Սուսչեղեանը, դատաւորական երեստարտ-
արտէրին ձեռնարկ, դարձաւ իր Արմաղը
յաջողութեան:

Օրմանեանի պատրիարքութեան օրով,
կարծես 1898ին, դարձաւ անապատա-
կան խորտակումը սկսան: Այս անգամ
յաջողութեանը վճռական կը կարծուէր:
Թերեւս մեծ զրոյցին ու գրեցին: Հե-
տեւեանքը ոչինչ, և Սուսչեղեանը դարձաւ
մնաց ուր որ էր:

Բայց մնաց քան մը, ու ամբողջ դա-
րաների երկուքին մէջ Զորայանի մըն էր:
Պարսկերէնը, չիմաստանելով և յանձն
չառնելով բարիտարի գիտ ասանանց Սուս-
չեղեանի թեմականութեան համար, Ասա-
չեղեանը ինքնին ստիպուած պիտի ըլլար
զրազուի իրենց հարցումը. ու հարկա-
ւորաբար պիտի ընէր ինչ որ նկատուէր
էր, ու բոլոր իր թեմական բանտարկա-
ւորութեան համար: Ինչ ընելու էր. նոյնի
անոնց, ինչ տալ որ իրենց հարցումն օգի
մը, զիտուած արդէն Ասաչեղեանը դէմ,
լաւիպալէր կործան ժողովուրդը մը որ
տաք սիրտ ունեցած, անտարբեր չըր-
նուեցաւ: Հաջորդական շարժումներու, քա-
ղաքի տուաւ, կախաղանի գոտի մը տուաւ,
ու միշտ, իր ունեցած չափով, դրամ ալ
տուաւ, ոչ գաղտնի իր Ասաչեղեանը:

Սուսչեղեանի պատանի դիմեց իրենց
բուն համար, այլ ոչ իրեն համար: Ու
եթէ յանցանք մըն է առ իրեն, և կամ
յանցանք պիտի համարուի, ինչ յանցան-
քով պիտի դատապարտուէր այն լրագրու-
թիւնը որ, քանի մը տասնեակ տարիներ
ով, արհեստագիտի երկիր մը դարձաւ
ժողովրդային նկարից ամեն օգտաւոր լրագ-
րը, ընտանեկանութեան մը առջեւ ծնողի
եկաւ արեւմտաւոր կերպարանով, անոր
նազերբուն փոշին լիւրջ, անոր համար ան-
գիտեց, մայրիկը քրտն, երկնքին օր-
նութիւն, դժուարեց քաղաքի պարզա-
տեցաւ:

Սուսչեղեանի է եղած անապատական
Սուսչեղեանը թէ չէնքեր կը չին, ըլլայ
բարեբաղ, ըլլայ փուռ կայր, եթէ անոնց
եկամայնեան իր քաղաքային պարագային,
լրագրի պիտի ըլլար ամեն կերպ դատա-
պարտութիւն: Եւ, կ'ընէր, լայն ուս-
ման հակառակ է: Աստի աւելի անկողն
խոսք կարելի էր գտնուի: Հատկապէս երբ
որ ինտելեկտուալ թեմի վարժարանները, ի-
րենց տարեկան արտադրութիւններով,
մայրաքաղաքի վարժարաններին թերեւս
աւելի արդիւնաւոր եղած են:

Վերջին տարիները դուժէ քաղաքական
պէս վնասուած ըլլան: Բայց, կ'ապրեն,
ըսէ, ինչ ըրին պարսկական վարժարան-
ները, թեմին հաշիւներով մը տակ կը
տեսնենք քաղաքական վիճակները, չնա-
խելով որ, իրեն հաշիւներով անապատ-
արտէր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր մէջ:

Այդ, ճշդեմ իստիկներն և ըսենք
ինչ որ արդարեւ է և ոչ ուղիղ բանի
հակառակ:

Գաղով Տրդատ եպիսկոպոսի, Սահմա-
նաբարութեան օրերու մէջ անոր անտեղ
բարեբաղի անհոգի ինչ ներքին է: Իր դա-
տապարտելի դերը, որ ունեցած էր մեր
պատմութեան անգարիկի գիտելու մասին,
և զիտուեցաւ ժողովրդի համար, միշտ
պիտի վերջով մնայ: Այն հոգեւորականը
որ արիւնքին լուծելու փոխ մը և շուշը
նոր, ունեցան այն Պարսկերէնը որ խոս-
քով, միտքով, գրելով թերեւս անհամե-
ման էր մեր

ւեր չլայ, ստար տերուծեանց արդեցու-
թեան ասկ 100 միլիոնի վրայ պիտի հա-
մաձայնի:

Վլադիմիր Փարսյան Կ. Պոլսէն հեռագիր
մը կ'ընէ որ Կ. Պոլսոյ զիւսանաչիտա-
հան չընկալաներուն մէջ իր հաստատու-
թիւն Պոլսկարի համաձայնը է 100 միլիոն
Քր. վճարելու:

Էնք քր Բաւիլի խմբագիրներէն մէկը
տեսանցութիւն մը ունեցած է Բարիդի
թուրք զեպան խումը փաշայի հետ, որ
յայտարարե է թէ թուրք կառավարու-
թիւնը կը պահանջէ 100 միլիոն Քր-ի
անվերական հատուցում, իսկ 40 միլիոնի
վճարման համար ալ զերեւթիւն պիտի
ընծայի:

—Կիրակի օր, Ռուսիոյ զեպան Պ.
Սիմոնիթովի Բուրիկ Պոլսկարիոյ հա-
յարարարութիւնը ներկայացուց և մէկ փա-
ռան չափ խոստանցութիւն մը ունեցաւ:
Նոյնպէս, երեկ կէս օրէն ետքը, նախա-
րարապետ իրենց ժողովարարի զեպան
Պ. Փաշայովը և անգլիական զեպան
Պ. Պրեմերը, երեք ինկապարտեցիւն-
ը վստահեցուցին նախարարապետը, որ
պուլսկար կառավարութեան համար շատ
զոհաբերելի գտաւ այդ հաւատարմանը:
Իտալիա ալ համաձայն է միւս տերութիւնը
ներկայացուցիչներուն: Պուլսար թերթիւն
կը հարսնի որ միմ աղբորութեան չորրը
իրենց կողմնակից են և հետաւարար իրենց
զեպակար ելք մը պիտի ունենայ համա-
ձայնութիւն:

Չիբուօնէի Բ. Սանատուցի խմբակ-
ները, որոնք անսահման կուտակութիւններ
կազմած էին և իրենց օժանդակող ունեի
թուրքիոյ մէջ, վերջում մէկ լելայ կու-
տակութիւն մը կազմած են, ձուլուելով
«Պուլսար Ազգային Դաշնակցութեան կու-
տակութիւն» անուան տակ: Այս կու-
տակութեան օժանդակող կը կուտակ Նախագահ
Վոլոյի (Ազգային Կարը), որուն առաջին
թիւը արդէն լոյս տեսած է: Կուտակու-
թեան ժողովները երեք կարեւոր կէտեր
են. 1. Թուրքիոյ անդրաշխարհական պա-
պանութիւնը: 2. Ալաշկարի Սահմանադրու-
թեան պայմաններն և ընդլայնումը: 3. Իս-
րայիլ Պաշտօնական տէրութեանց մերձե-
ցումը, Պաշտօնական քաղաքական մը մէջ:
Մտերմ Սեյախիյի մէջ լոյս պիտի
տեսնէ Թուրքիոյ անսահման թերթի մը, որ
պիտի ըլլայ զորաւար կուտակութեան
օժանդակ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆՀԱՄԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԱՐՏԻՈՅ ԵՒ ՀՈՒՐԳԱՐՈՒՄ ՄԻՋԵՒ

Ինչիկի բոլոր լրագրիները, կարգա-
խօսի մը հնազանդութիւնը ձեռք, խօսի կը
ընծապանուի Աւստրիոյ նախարարապետ
Պաուստ Պրեյզերի յայտարարութիւնները
Պաուստի և Հերթիքի կցման յանձնաժողո-
վին մը: Ներկայիս Պուրքի մը մը մա-
սին առ հարցախօսումը ուղղեց Հունգա-
րիոյ Երեսի, Ժողովը:

«Ա. Նախարարապետ տեղեկութիւն
ունի Աւստրիոյ նախարարապետին ըրած
յայտարարութիւններէն կցման յանձնա-
ժողովին մէջ Պաուստի և Հերթիքի ապա-
զայ կարգախօսումը մասին: Բ. Նախարար-
ապետը տրամադրէ է թաղարարական
մերժելու այդ յայտարարութեանց այն
մասերը որոնք անհամապատասխան են
Հունգարիոյ Սահմանադրութեան Կ. եր-
կապով որ, Պաուստ Պրեյզերի հաղորդ
նայելով սկզբունքի անհամապատասխան
մը կայ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ միջև,
նախարարապետը տրամադրէ է լուսաբա-
նել Երեսի, Ժողովը այն եղանակին հա-
մար որով Կուրգ կարգախօսումը այն անհա-
մաձայնութիւնը, պահելով նախարար հուն-
գարական պետութեան Սահմանադրու-
թեան շահերը»:

ԱՄԱՐՏԻՈՅ ԵՒ ՍԵՐՊՈՒ

Վիեննայի կէս-պատմական լրագիրը՝
Վիեննա Ալիանցիկ Չարլսկի հետեւեալը
կը գրէ.— «Այս կէս-պատմական աղ-
բիկները կ'իմանանք թէ մասնա Սերպիոյ
կողմէ Պրեյզերի զայնադրութիւնը տարա-
գրող առթիւնները ուղղութիւն վրայա-
կազմելու, Աւստրիա-Հունգարիայէ զատ,
կը պարտաւորէ հողային փոխարկութեան
պայմանագրով, ինչպէս նա Պաուստի ու
Հերթիքի անվերականութիւնը: Այդ պայմա-
նագրի մասին միայն իր գրանցումը Սերպիոյ
վրայադրութեան մէջ Սերպիոյ տեղեկ-
ութեան կողմէն հաղորդուեցին: Աւստրիա-Հունգա-
րիա միայն միմ բարեկամութեան մը
մասին զգալի փոքր Պաուստի նկատա-
մանը, սակայն յայտնի է թէ այդ զգա-
լիները զորմանկան կերպով պիտի չկը-
նան յայտնուել, որպէս ասան որ Սերպիոյ
սիրէ այն տեսակ պայմանագրութեան վրայ
որոնք մասին նոյն իսկ փոխարկի չենք
ուշեր: Ժամանակի միմապա հասած է,
որպէս իր սիրող զարգացմանութեան պե-
տեր տեսնին թէ ի՞նչ պայման վստահաբ
համար մը կը հետեւին»:

ՎԻԷՆՆԱ ԿԱՅՈՐԵ

ՇԵՐԱՄԱՅԵՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՇԵՐԱՄԱՅԵՆՈՒԹԻՒՆ

Պրեյզերի հետեւեալը կը գրէ Բարիդի
թերթի մը թղթագիրը.— Միքի Բարիդի
նորէն անգլապատասխանութիւն զորմա-
նը, և այս անգլապատասխանութիւն զորմա-
նը յայտարարութեանց համաձայն: Աւստի
իրողութիւնները.— Աւստի, որ չսա կը
ընծապանուի, կը վերադառնի Վիեննայի կայ-
սեր կողմէ գիտութեան վարչարարին
չըմապատասխանութեան ուղղութեան ձախ-
մանը վերջին ներկայիս կայսեր և
յայտարարի զարման զորմա քանակը ու
նախադրելու պիտի մանն տեղակայի սա-
տանաժողովը: Նոր չըմապատասխանութեան
յալ միջոցին Վիեննայի կայսրը, որ հայտարար
հաղածութեան զորմանկան իրաւունք
ուղղութեան մը անցնի, միմապա սիրող սա
կէտին վրայ.— Շրջանայեղութիւնը՝ իր
քաղաքական գիտելիք տարբերու-
թիւններէն մէկը: Պապագործական Ռայ-

լարագիր, այդ խրատին մէջ կ'ուզէ ա-
նուգլապի անվերականութիւն մը անսահման
քաղաքական զորմա անգլապատասխան-
ութեան՝ Նոր Շարլսի յայտարարութեան առ-
թիւն: Երկրորդ իրողութիւնն ալ սակայն
կը պատմէ լուսն Անգլիայը.— «Վիեննայի
կայսրը հեռագիր մը ուղղեց զորաւար-
համաձայն ֆոն Բրանց զորավարին
արտոնելով վայն կրելու որոշող գիտութեան
նկատ: Ա. վաշտին համապատասխան, որուն
ֆոնաներէն մէկին համաձայնարար էր
1870ին: Կայսրը կ'ընէ այդ հեռագիրն
մէջ.— «Վիեննայի, Ռայնլանդի ու
Սերանի մէջ և Բարիդի առջև: Գրեց
ստեղծ թէ ի՞նչ կ'ընայ ընկ որոշող գիտ-
ութեանը: Դիտում մը»:

ՍԵՐՊՈՒ

Պրեյզերի թերթի մը, խօսելով թուր-
քալարարի ինքնուրոյն կարգադրութեան
համար Ռուսիոյ կողմէ եղած առաջար-
կութեան վրայ, կ'ընէ.— «Պ. Ուլիշկով
նորէն զաւանանց Սլաններու և Սերպի-
ոյ զաւանանց, Սերպիոյ որոնք այն-
քան հաւատարմ են առաջին հաւա-
նը: Պ. Ուլիշկովի զորմանք եղանակը
ցոյց կուտայ թէ զերմանական աղբեցու-
թիւնը օրէ օր աւելի կը զորանայ Բե-
զերպարիկի մէջ:

—Սերպիոյ արմատական կրկու կու-
տակութեանց միջև նոր բանաստեղծութիւն
ներ պիտի կատարուին իրենց միջև տե-
րող հակադրութիւնը բաժանալու և
Սերպիոյ անգործութեանց վերջ մը
ուղղութիւն, Սերպիոյ նկատմանը պիտի
յետաձգուին:

—Պրեյզերի իրողութիւն չըմապատասխան
մէջ լրջօրէն նկատողութեան կ'աւանդուի
150 միլիոն Քր-ի փոխառութիւն մը հրա-
պարակ հանդիս լինելու: Այդ փոխառու-
թիւնը պիտի կատարուի ֆրանսական
պաշտօններու խումբէ մը և պիտի յաա-
կացուի սպառազինութեանց ձախքերու:

—Սերպիոյ գաղտնաւորութիւնը իշխանը երբ
ինքնաշարժ կառքով պտույտ մը կը կա-
տարէ Ռեյնի մէջ, կառքը զարմանու-
ցաւ հեռագրութիւնը զերման մը՝ անգլա-
ուժնօրէն որ վստահեցաւ: Իշխանը իր-
ցաւ աղաթիլ փամփուկին կառքին վար
նկատելով, թէ ինչու ձախքներ ունեցաւ:

ՀԱՄԱՐՏԻՈՅ ԿԱՅՈՐԵ

Սերպիոյ զորմանկանութիւնը սա հե-
ռագիրը ստացած է Աւստրիա-Ալապիկի.—
«Հաղածութեան կայսեր վիճակը հեռագր-
տէ կը ձախքանայ: Տեղա-Կալաքի մէջ
հաղածութեան զերթիք բոլոր զիւստը
պետերը, որոնք հան կուտ են իրենց բո-
լոր գիտութեան: Կայսեր թղթագրութեան
ալ Աւստրիա-Ալապիկի զախքին Տեղա-Կա-
լաքի մէջ: Զորմա կայ թէ ինչու ձախք
կայսր պիտի հաշուէ: Կործնել բոլոր-
վին ընդհանուր են»:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐԿԻԱ ԵՒ ՊՈԼԱԿԱՐՈՒ

Պուլսարի կողմէ Թուրքիոյ ըլլալիք
հաստատման մասին Ռուսիոյ առաջարկու-
թեան համար, կ'ընէ Սալայի, զեռ իտա-
լիականութիւնը կը կատարուի Եւրոպայի
զախքներուն միջև և թէ միջև: Երեկ
պաշտօնական զեպից մը չէ եղած Բ.
Իրան: Օսմ. կառավարութեան միջև:
Հիմա օսմ. զեպաներէն միայն տեղե-
կութիւն ստացած է այդ մասին: Երեկ
իսկ նախարար իտալիական երկկար-
դին կը ներկայացնէ և արտելի կայս:
Իրաւունք համաձայն պետք եղած ի գործ
կը ինչ: Կը գործերուն տեսակը և սա-
տանքը մասնաբաժան կանոնադրով մը պիտի
սահմանուին: Այդ յորմանքն արագութե-
թիւն ալ սակայն կատարուեցաւ.— «Այդ
կարգի ինքնիքներէն անոնք որ իտալիա-
նութեան կարծիքն ունենէ, իսկ կա-
րաւ եղանակը նախարարաց իտալիական
մէջ իտալիականութեան երկարութիւն
եղաւ, որովհետեւ կայս: Իրաւունք հա-
մայն կը կարգադրէ»:

—Բ. Իտալիոյ զերթ պատերազմական
նախարարութեան սպայախօսի պայք մը
ընելի կարգել, որպէս զի սահմանադրու-
թիւն վրայ երբ միջազգային պատահին,
իսկոյն զնտութիւն կատարէ:

—Պաշտօնական նախարարութիւնը
զերթ Բ. զորաւարութեան հրամանատարին,
որպէս զի զեպ ի պուլսարական սահմա-
նադրութեան և ի յարմարութիւն տեղի չը-
րուի: Դեռ Պուլսարի կողմէ կատար-
ուելիք օր և է արարքի հանդէպ աշխու-
րութեանը զորմանք:

—Մեծ-Նպարգետ տեսանկյուններէն
մը միջոցին սա յայտարարութիւնը ըրեք է
Պուլսարի կողմէ պահանջուած զբաղման
հատուցման մասին.— «Պուլսարի կողմէ
վերջին պահանջումը չինք միլիոն անգ-
լիական սակի է: Պուլսարի վիճակը
նկատողութեան տարբեր և հիմա հարկը
միլիոնի Քր. կը պահանջուի: Դեռ անցած
յետոյ ստանալու կը համարենք: Պուլսարի
սիրողութիւններէն մեկը մասնա-
գրութիւն չեն պատճառու: Մնացած 35
միլիոն Քր. երեք կամ չորս տարի ետքը
կընայ վճարուի: Բ. Իրան սպառնալով
զորմանքն մէջ է նաեւ: Արեւելեան Բու-
նէլի կը կարգադրեն հատուցումը»:

—Իտալիոյ հետեւեալը կը հեռագրեն
տեղեկանք թերթի մը.— «Գ. Փաշայ առա-
ջարկում է Բ. Իրան կարծիքը պիտի ուզէ,
որպէս զի ձեկնարարութեան թաղաքը մե-
տեր Կ. Պուլսար զայով Սուլթանի ապե-
լէ: Փրանսայի մէջ գոհանակութեան կը
տեսնուի թէ Ռուսիա զորմանքնութեան
նոր չըմա՞նք մը մէջ մասն է Պաշտօնա-
նը: համար: Փրանսայի կառավարութիւնը
նախապէս խոստացած էր թէ Պաշտօնա-
նը ինքնուրոյն մէջ կարելի կ'ընէ չափ
պիտի աշխույժ Ռուսիոյ, որով համաձայ-
ն կ'ընէ Վերջին վերջում ապագայ զնտ-
ութեանը համար»:

—Սուլթանը առջի օրուան թուական
նով հեռագիր մը կ'ընէ.— Իրեկուան
թերթի կատարութեան կը ծանուցա-
նեն այն միմ ապագայ թերթը որ Ռու-
սիոյ նոր առաջարկութիւնը զորմա է
Պուլսարի զարգացման չըմապատասխան

վրայ: Այդ չըմապատասխանութեան մէջ
առաջին կարծիքը կը տրեք թէ Թուրքիոյ
գաղափարներէն պիտի չարաչարան մը
պատկերութիւնը ընդունուի: Դասին,
կէս-պատմական վերին կ'ընէ թէ
Թուրքիա մեծ ընդգիտութիւն մը պիտի
չընէ Ռուսիոյ առաջարկութեան: Երբ կը
յայտնէ թէ Թուրքիոյ և Պուլսարի միջև
եղած վիճարկ կարգադրութիւնը մասնա-
բաժան է: Դիւանագիտական չըմապատա-
սխանութեան մէջ, սակայն, այնքան լուսա-
նէն Թուրքիոյ կողմէ Ռուսիոյ առաջար-
կութեան չուտով ընդունուելու մասին:

—Կ. Պուլսան հետեւեալը կը զերն
ձախքները ըրեք Չարլսկի.— «Մեծ-Նպար-
գետը քնտ մե պիտի չկենայ սահմանա-
գրուի ճշգրիտ խնդրին, վասն զի դա-
մական հաստատութիւն աւելի կարեւոր
չկ'ընէ, քանի որ եւրոպական Թուրքիոյ
պայմանութիւնը անկէ կ'ախտ մեծի-
հետեւի փաշայ, իր խաղաղասիրական
նկատմանը ապագայներուն համար,
զեպանախօսութեան պիտի չարաչարան
սահմանադրութեան ճշգրիտ խնդրին:

ԵՐԵՎԱՆ ԺՈՂՈՎ ԵՒ ՄԵՐԱՎՈՅՏԸ

Երեւան, Ժողովը երեկ ընդհանուր
նիստ չուեցաւ և յանձնաժողովները միայն
գումարեցան: Մնացորդները. յանձնա-
ժողովը Մեծ-Նպարգետին տեղեկութիւն
ուղեց Նէմիշի երեսփոխաններուն այն
հարցախօսութեան վրայ թէ այդ նշանակա-
լի մը բարեկարգութեան համար ի՞նչ տեսակ
միջոցներ ձեռք առնուած են:

—Երեւանի յանձնաժողովը զննեց
1908ի փոխառութեան պատճառարաննալ
ծրագիրը և որոշեց ապագային երեսփո-
խաններուն լուսնը:

—Սահմանադրութեան վերաբերու-
թեան յանձնաժողովը ալ երկ գումար-
ուելով, շարունակեց իր խորհրդակա-
նութիւնը: Յորդանաններէն մէկ քանի
նշանակալի խորհուրդը և մէկ քանի ալ
բարեկարգութեան Վէն միջին: Չորր
յորդանանները նոյնութեանը ընդունու-
ցան: Ինչպէս յայտնի է, Չորր յորդանանը
իր առաջին թէ Մեծ-Նպարգետութեան
և Նէմիշի-Խալափութեան պայմանագրու-
թեան վերջին խորհուրդը կը յանձնուի վստա-
նիք անձնուր և թէ միւս նախարարնե-
րուն անուանուին ալ կայս: Իրաւով կը
կատարուի: Ասոր վրայ աւելցաւ սա
պարբերութիւնը.— «Նախարարութիւնը
կարգադրեց: Կայսրն ունեցող Մեծ-Նպար-
գետին տեղեկագրութեան վրայ»:

—Երեւանի յանձնաժողովը իրողութեան
մէջ լրջօրէն նկատողութեան կ'աւանդուի
150 միլիոն Քր-ի փոխառութիւն մը հրա-
պարակ հանդիս լինելու: Այդ փոխառու-
թիւնը պիտի կատարուի ֆրանսական
պաշտօններու խումբէ մը և պիտի յաա-
կացուի սպառազինութեանց ձախքերու:

—Սերպիոյ գաղտնաւորութիւնը իշխանը երբ
ինքնաշարժ կառքով պտույտ մը կը կա-
տարէ Ռեյնի մէջ, կառքը զարմանու-
ցաւ հեռագրութիւնը զերման մը՝ անգլա-
ուժնօրէն որ վստահեցաւ: Իշխանը իր-
ցաւ աղաթիլ փամփուկին կառքին վար
նկատելով, թէ ինչու ձախքներ ունեցաւ:

ՀԱՄԱՐՏԻՈՅ ԿԱՅՈՐԵ

Սերպիոյ զորմանկանութիւնը սա հե-
ռագիրը ստացած է Աւստրիա-Ալապիկի.—
«Հաղածութեան կայսեր վիճակը հեռագր-
տէ կը ձախքանայ: Տեղա-Կալաքի մէջ
հաղածութեան զերթիք բոլոր զիւստը
պետերը, որոնք հան կուտ են իրենց բո-
լոր գիտութեան: Կայսեր թղթագրութեան
ալ Աւստրիա-Ալապիկի զախքին Տեղա-Կա-
լաքի մէջ: Զորմա կայ թէ ինչու ձախք
կայսր պիտի հաշուէ: Կործնել բոլոր-
վին ընդհանուր են»:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուլսարի կողմէ Թուրքիոյ ըլլալիք
հաստատման մասին Ռուսիոյ առաջարկու-
թեան համար, կ'ընէ Սալայի, զեռ իտա-
լիականութիւնը կը կատարուի Եւրոպայի
զախքներուն միջև և թէ միջև: Երեկ
պաշտօնական զեպից մը չէ եղած Բ.
Իրան: Օսմ. կառավարութեան միջև:
Հիմա օսմ. զեպաներէն միայն տեղե-
կութիւն ստացած է այդ մասին: Երեկ
իսկ նախարար իտալիական երկկար-
դին կը ներկայացնէ և արտելի կայս:
Իրաւունք համաձայն պետք եղած ի գործ
կը ինչ: Կը գործերուն տեսակը և սա-
տանքը մասնաբաժան կանոնադրով մը պիտի
սահմանուին: Այդ յորմանքն արագութե-
թիւն ալ սակայն կատարուեցաւ.— «Այդ
կարգի ինքնիքներէն անոնք որ իտալիա-
նութեան կարծիքն ունենէ, իսկ կա-
րաւ եղանակը նախարարաց իտալիական
մէջ իտալիականութեան երկարութիւն
եղաւ, որովհետեւ կայս: Իրաւունք հա-
մայն կը կարգադրէ»:

—Բ. Իտալիոյ զերթ պատերազմական
նախարարութեան սպայախօսի պայք մը
ընելի կարգել, որպէս զի սահմանադրու-
թիւն վրայ երբ միջազգային պատահին,
իսկոյն զնտութիւն կատարէ:

—Պաշտօնական նախարարութիւնը
զերթ Բ. զորաւարութեան հրամանատարին,
որպէս զի զեպ ի պուլսարական սահմա-
նադրութեան և ի յարմարութիւն տեղի չը-
րուի: Դեռ Պուլսարի կողմէ կատար-
ուելիք օր և է արարքի հանդէպ աշխու-
րութեանը զորմանք:

—Մեծ-Նպարգետ տեսանկյուններէն
մը միջոցին սա յայտարարութիւնը ըրեք է
Պուլսարի կողմէ պահանջուած զբաղման
հատուցման մասին.— «Պուլսարի կողմէ
վերջին պահանջումը չինք միլիոն անգ-
լիական սակի է: Պուլսարի վիճակը
նկատողութեան տարբեր և հիմա հարկը
միլիոնի Քր. կը պահանջուի: Դեռ անցած
յետոյ ստանալու կը համարենք: Պուլսարի
սիրողութիւններէն մեկը մասնա-
գրութիւն չեն պատճառու: Մնացած 35
միլիոն Քր. երեք կամ չորս տարի ետքը
կընայ վճարուի: Բ. Իրան սպառնալով
զորմանքն մէջ է նաեւ: Արեւելեան Բու-
նէլի կը կարգադրեն հատուցումը»:

—Իտալիոյ հետեւեալը կը հեռագրեն
տեղեկանք թերթի մը.— «Գ. Փաշայ առա-
ջարկում է Բ. Իրան կարծիքը պիտի ուզէ,
որպէս զի ձեկնարարութեան թաղաքը մե-
տեր Կ. Պուլսար զայով Սուլթանի ապե-
լէ: Փրանսայի մէջ գոհանակութեան կը
տեսնուի թէ Ռուսիա զորմանքնութեան
նոր չըմա՞նք մը մէջ մասն է Պաշտօնա-
նը: համար: Փրանսայի կառավարութիւնը
նախապէս խոստացած էր թէ Պաշտօնա-
նը ինքնուրոյն մէջ կարելի կ'ընէ չափ
պիտի աշխույժ Ռուսիոյ, որով համաձայ-
ն կ'ընէ Վերջին վերջում ապագայ զնտ

